

Κολοκυνθοειδή φυτά
(αγγούρι, κολοκύθι, πεπόνι, καρπούζι)

Καταγωγή- Ιστορικό

- *Η καταγωγή του αγγουριού* είναι πιθανότατα από την Ινδία.
- Το όνομά του οφείλεται στην ελληνική λέξη <άωρος> ή άγουρος από την οποία προέκυψε με παραφθορά η ονομασία αγγούρι.

- Η **καταγωγή** της **κολοκυθιάς** είναι από την Αμερική, ενώ οι **κολοκύθες** από την Ασία.

- **Το πεπόνι** κατάγεται από την Ινδία και την Αφρική.

- **Το καρπούζι** κατάγεται από την Κεντρική και Νότια Αφρική.

Ο Γαληνός το αναφέρει ως <μηλοπέπων>.

Δυστυχώς, δεν επικράτησε αυτή η ονομασία και το όνομά του είναι τούρκικη λέξη <karpyz>.

Περιγραφή των φυτών

- *Τα φύλλα της αγγουριάς και της πεπονιαάς μοιάζουν αρκετά μεταξύ τους. Έχουν μεγάλο μέγεθος, είναι καρδιόσχημα και οδοντωτά, έχουν τρίχες και μεγάλο μίσχο.*
- Ο κεντρικός βλαστός τους είναι αδύναμος και αν δεν υποστύλωθεί, έρπει στο έδαφος.

Φύλλα

Αγγουριά

Πεπονιά

- Από τις μασχάλες των φύλλων εκπύσσονται πλευρικοί βλαστοί, που μπορεί να φέρουν και αυτοί άνθη και καρπούς.

- **Τα φύλλα της κολοκυθιάς** είναι πολύ μεγάλα τρίλωβα ή πεντάλωβα, καλύπτονται από τρίχες και έχουν μακρύς κούφιους μίσχους.

- Τα φύλλα της καρπουζιάς διαφέρουν από τα άλλα είδη, γιατί έχουν βαθιές εγκοιλώσεις και φαίνονται σαν σχισμένα.

Αγγούρι

Πεπόνι

Κολοκύθι

Καρπούζι

Άνθη

- Ως προς τα άνθη τα φυτά είναι: **Μόνοικα – Δίκλινη.**
- Δηλαδή τα άνθη διακρίνονται σε αρσενικά και θηλυκά, βρίσκονται στο ίδιο φυτό, αλλά σε διαφορετικές θέσεις στις μασχάλες των φύλλων.

- Διακρίνονται εύκολα γιατί τα θηλυκά έχουν **διογκωμένο μίσχο** που είναι η **αγονιμοποίητη ωοθήκη** (υποτυπώδη καρπό), πριν ακόμη γίνει η γονιμοποίηση, ενώ τα αρσενικά έχουν λεπτό μίσχο.

Θηλυκό άνθος

Αρσενικό άνθος

Καρπός

Ο καρπός της αγγουριάς είναι ράγα, κυλινδρικός μικρού ή μεγάλου μεγέθους, λείος ή με μικρά αγκαθάκια, κυκλικός ή γωνιώδης, σε διαφορετικές αποχρώσεις του πράσινου, ανάλογα με την ποικιλία.

- **Ο καρπός της κολοκυθιάς είναι ράγα** με πολλά σπέρματα (τρυφερά ακόμη στο στάδιο του άγουρου καρπού), κυλινδρικός, μικρού έως μέσου μεγέθους και χρώματος πράσινου έως λευκοπράσινου, ανάλογα με την ποικιλία.
- Όταν ωριμάσει ο καρπός αποκτά χρώμα κίτρινο έως πορτοκαλί, αλλά τότε δεν τρώγεται σαν λαχανικό.

- **Ο καρπός της πεπονιάς είναι ράγα**, με πολλά σπέρματα.
- Εξωτερικά έχει χρώμα συνήθως πορτοκαλοκίτρινο και οι ποικιλίες τύπου Cantaloupes χαρακτηρίζονται από ένα ανάγλυφο δίκτυο, που όσο πιο ομοιόμορφο είναι, τόσο υψηλότερης ποιότητας θεωρείται ο καρπός.
- Ο καρπός έχει γλυκιά λευκοκίτρινη σάρκα.

- Ο καρπός της καρπουζιάς είναι **ράγα** με πολλά σπέρματα, κυλινδρικός ή σφαιρικός, μικρού ή μεγάλου μεγέθους.
- Το χρώμα του καρπού εξωτερικά είναι βαθυπράσινο μέχρι ανοιχτό πράσινο, συχνά με σχέδια σε αποχρώσεις του πράσινου-κίτρινου και εσωτερικά από βαθύ κόκκινο μέχρι ροζ και σε κάποιες ποικιλίες κίτρινο.

Πολλαπλασιασμός

- Τα φυτά ΠΟΥ ανήκουν σε αυτή την οικογένεια πολλαπλασιάζονται με **ΣΠΟΡΟ**.
- Ο σπόρος φυτεύεται σε ατομικά γλαστράκια από τύρφη ή χαρτί ή κύβους εδάφους.
- Το βάθος σποράς του σπόρου είναι 1,5-2 cm.
- Είναι από τα πιο απαιτητικά φυτά, γι' αυτό αν δε γίνει η σπορά τους θερινούς μήνες, πρέπει να χρησιμοποιηθεί θερμό σπορείο.

Πολλαπλασιασμός καρπουζιάς

Πολλαπλασιασμός πεπονιάς

- Η ιδανική θερμοκρασία για το φύτερωμα των σπόρων είναι:
 - 27°C και για την ανάπτυξη των νεαρών φυτών και
 - 21°C την ημέρα και 19°C την νύχτα.
- Όταν τα φυτά αποκτήσουν 3-4 πραγματικά φύλλα είναι έτοιμα για **μεταφύτευση**.

Καλλιεργητικές φροντίδες

- **Μεταφύτευση:**

- **αγγούρι** και το **κολοκύθι** οι αποστάσεις φύτευσης είναι 1 μ. μεταξύ των γραμμών και 0,5μ. πάνω στη γραμμή,

ενώ για το

- **καρπούζι** είναι μεγαλύτερες: 2-3μ. και 0,8 αντίστοιχα

- **πεπόνι** είναι 1,2-1,8 και 0,8μ. αντίστοιχα.

- **Υποστύλωση:**

αμέσως μετά την μεταφύτευση γίνεται η υποστύλωση, ώστε να μην έρπουν τα φυτά, αφού ο κορμός τους είναι πολύ αδύνατος.

- **Κλάδεμα:**

Γίνεται σε όλα τα φυτά και αφορά την **αφαίρεση** :

- **πλευρικών βλαστών**
- **γερασμένων φύλλων**
- **μικρών καρπών ή ανθών** (καρπούζι-πεπόνι).

Ανάλογα με την ζωηρότητα του φυτού και το μέγεθος του καρπού της ποικιλίας, αφήνουμε 2-3 καρπούς στο καρπούζι και 6-8 καρπούς στο πεπόνι.

Στο αγγούρι και στο κολοκύθι αφήνονται όλοι οι καρποί.

Εχθροί και ασθένειες

- **Εχθροί:**

- Αφίδες

- Τετράνυχτοι

- **Ασθένειες:**

- Ωίδιο

- Βοτρύτης

- Περονόσπορος

Αφίδες

Τετράνυχος

Βοτρύτης

Περνόςπορος

Συγκομιδή

➤ Αγγούρι - κολοκύθι:

συγκομίζονται άγουρα και το κριτήριο συγκομιδής τους είναι το μέγεθος.

➤ Καρπούζι και το πεπόνι:

συγκομίζονται ώριμα και υπάρχουν διάφορα κριτήρια ωριμότητας:

Κριτήρια ωριμότητας

- *Καρπούζι:*

- το χτύπημα του καρπού με το χέρι και η εκτίμηση του ήχου που βγάζει
- η πίεση που ασκείται στον καρπό και το τρίξιμο που ενδεχόμενος κάνει.

- **Πεπόνι:**

- είναι ώριμο όταν είναι μαλακιά η σάρκα του.

Επειδή τα ποιο πάνω κριτήρια είναι υποκειμενικά, το ασφαλέστερο για το πεπόνι είναι η «**μυρωδιά**» του ενώ για το καρπούζι η «**βούλα**».

Συντήρηση

- με εξαίρεση το **καρπούζι** και δευτερεύοντος το **πεπόνι** που ο χοντρός φλοιός τους τα προστατεύει και μπορεί να συντηρηθούν για(10-20 μέρες),
- οι άλλοι καρποί είναι εξαιρετικά ευαίσθητοι στις χαμηλές θερμοκρασίες και στην απώλεια υγρασίας.

- **Αγγούρι-κολοκύθι:**

πρέπει ένα-ένα ή περισσότερα μαζί να κλείνονται σε πλαστικά φιλμ και να συντηρούνται σε θερμοκρασία γύρω στους 11-12°C. Σε αυτές τις συνθήκες συντηρούνται για 5-7 ημέρες.

- **Καρπούζι-πεπόνι:**

Καλύπτονται με πλαστικό φιλμ μόνο όταν κοπούν οπότε η επιφάνεια κοπής πρέπει να προστατευθεί.

ανακεφαλαίωση

Φύλλο Εργασίας

Ερωτήσεις

1. Η οικογένεια των κολοκυνθοειδών περιλαμβάνει τα εξής λαχανοκομικά φυτά:

- -----
- -----

2. Τα φύλλα της αγγουριάς και της πεπονιάς μοιάζουν αρκετά μεταξύ τους.

- Έχουν μεγάλο -----, είναι ----- και -----, έχουν -----και μεγάλο -----.
- Ο κεντρικός βλαστός τους είναι ----- και αν δεν υποστυλωθεί, έρπει στο έδαφος.
- Από τις ----- των φύλλων εκπτύσσονται ----- βλαστοί, που μπορεί να φέρουν και αυτοί ----- και -----.
- Τα φύλλα της κολοκυθιάς είναι πολύ μεγάλα ----- ή -----,
- καλύπτονται από ----- και έχουν μακρύς κούφιους μίσχους.
- Τα φύλλα της καρπουζιάς διαφέρουν από τα άλλα είδη, γιατί έχουν βαθιές -----
- και φαίνονται σαν -----.

3. Ως προς τα **άνθη** τα φυτά είναι -----

- Δηλαδή τα άνθη διακρίνονται σε ----- και -----, βρίσκονται στο
- ----- φυτό, αλλά σε ----- θέσεις στις μασχάλες των φύλλων.
- Διακρίνονται εύκολα γιατί τα ----- έχουν ----- μίσχο που είναι η
- αγονιμοποίητη ωοθήκη (υποτυπώδη καρπό), πριν ακόμη γίνει η γονιμοποίηση, ενώ τα
- αρσενικά έχουν ----- λεπτό μίσχο.

4. Ο καρπός των κολοκυνθοειδών είναι-----.

5. Τα φυτά πολλαπλασιάζονται με -----.

• Η ιδανική θερμοκρασία για το φύτευμα των σπόρων είναι ----- και για την
την

• ανάπτυξη των νεαρών φυτών ----- την ημέρα και----- την νύχτα.

6. Μεταφύτευση: οι αποστάσεις φύτευσης είναι ----- μεταξύ των γραμμών
και ----- πάνω στη γραμμή για το αγγούρι και το κολοκύθι, ενώ για το
καρπούζι είναι μεγαλύτερες ----- και ----- αντίστοιχα και στο πεπόνι
----- και ----- αντίστοιχα.

7. Μια από τις καλλιεργητικές εργασίες των φυτών είναι και το κλάδεμα.

Γίνεται σε όλα τα φυτά και αφορά:

α) -----

β) -----

γ) -----

8. Συγκομιδή

• **Το Αγγούρι-κολοκύθι:** Συγκομίζονται ----- και το κριτήριο συγκομιδής τους είναι το -----.

• **Το Καρπούζι και το πεπόνι:** Συγκομίζονται ----- και υπάρχουν διάφορα κριτήρια ωριμότητας όπως:

- -----

ανακεφαλαίωση